

Mee met '24.000 Kussen' – anderhalf keer zo snel

Choreograaf André Gingras en 193 amateurkunstenaars

Choreograaf André Gingras en componist Merlijn Twaalfhoven leggen de laatste hand aan *[U bevindt zich hier]*, een veertig minuten durende performance met 193 amateurkunstenaars. Een compositie met de stopwatch: anderhalve minuut de tai-chi'er Evert, veertig seconden voor het geschuifel van drie meisjes onder de tien.

Door Annette Embrechts

Zie je mijn voorhoofd? Kijk eens goed: daar staat de hele plattegrond van Utrecht in gebeiteld.' André Gingras (38), Canadees van geboorte maar sinds tien jaar Amsterdammer en vijf jaar actief als choreograaf in Nederland, heeft het afgelopen jaar alle buurthuizen, culturele centra, bejaardensoezen en feestzalen in Utrecht van binnen en buiten gezien. Van Danscentrum Utrecht, jeugdtheaterwerkplaats De Berenkuil en studentencentrum Parnassos tot De Musketton in Lunetten, Studio Lombok en Dienstencentrum Zuilen. Samen met componist Merlijn Twaalfhoven (29) maakt hij voor Festival Springdance een voorstelling met bijna tweehonderd Utrechtse, die allemaal een creatieve hobby beoefenen.

Blazers, zangers, rappers, percussionisten, linedancers, salsadansers, vechtkunstenaars, breakdancers, oriëntaalse dansers, allemaal gewone mensen tussen de 7 en 88 jaar die in hun vrije tijd hun zinnen verzetten. En die komend weekend in het internationaal vermaarde dansfestival vijf keer de voorstelling *[U bevindt zich hier]* laten zien, een professionele performance van 40 minuten op het podium van de Stadschouwburg.

De choreograaf die jarenlang werkte met de wereldberoemde regisseur Robert Wilson, internationale tournees scoort met zijn solo *Cyp17* en de groepsvoorstelling *The Lindemeyer System* en recent met succes zijn tweede gastchoreografie voltooide voor het Nederlands Dans Theater, nam nu maanden de tijd voor gepassioneerde amateurs. Een proces dat begon tijdens de Uitmarkt in september 2004 met het

plakken van rode stippen in de stationshal van Utrecht Centraal om 'aandacht te vragen en ergens te beginnen' en dat volledig aan elkaar hangt van schema's en plattegronden. Zo laat een repetitie daar, zo veel mensen hier, die vergadering daar, deze afspraak hier.

Ook nu, twee weken voor de première, loopt Gingras eenzaam met een plattegrond door een koude, immense loods aan de Brailledreef in Overvecht. Daarop een tekening van de verschillende plateaus die hier door beeldend kunstenaar Pjotr Müller in elkaar worden gezet en straks in de schouwburg op diverse hoogtes worden geïnstalleerd. In deze 'huizen' of 'stations', zoals hij ze noemt, ordent hij al het verzamelde materiaal. Een huis voor de capoeirista's, een huis voor het duet tussen de 7-jarige Pelle en de leraar levensbeschouwing Egbert, een ROC-huis voor de scholieren, een catwalk voor de opening, een balletvloer voor bejaarde linedancers en een kerkbank voor de Klezmerband. 'Waar had ik ook al weer de bigbandblazers en Steegzangers gedacht?', vraagt hij aan zijn dramaturg Sue Jane Stoker.

In Gingras' hoofd groeit een artistiek georganiseerde chaos. Zijn keuzes zijn niet meer vrijblijvend. 'Een professional kun je een dag voor de première nog vragen het totaal anders te doen, een amateur niet, die heeft vertrouwen en zekerheid nodig.' Wat *[U bevindt zich hier]* absoluut niet mag worden: een show waarin iedereen zijn kunstje doet. Geen festivalafsluiting vol amateuroptredens maar een Professionele Voorstelling, uitgevoerd door niet-professionele kunstenaars.

Eigenlijk hadden ze nog basaler willen beginnen, zegt Twaalfhoven een dag later op weg naar Buurthuis De Sjuut waar hij samen met zijn assistent Bastiaan Woltjer 45 Steegzangers gaat bijbrengen dat hun lievelingslied *24.000 Kussen* van Peter Koelwijn anderhalf keer zo snel zal worden gezongen. 'De bewoners van zo'n steegje als dit, met die vrolijke bloempotten buiten, die hadden we gezamenlijk iets willen laten oefenen. Letterlijk een artistieke plattegrond van culturele straten willen maken. Maar dan moet je eerst buurtcomités oprichten en onmogelijk veel drempels slechten.' Dus viel het duo, met hulp van instanties als het Landelijk Centrum Amateurdans en cultureel centrum Parnassos, terug op bestaande verbanden van amateurkunstbeoefening.

Twaalfhoven: 'Als ik met een professioneel orkest werk, zijn al mijn bouwstenen voor een compositie hetzelfde. Zo veel blazers, violisten, gitaristen. Nu zijn de stenen ongepolijst. Ik moet ontdekken wat hun persoonlijkheid is, hoe hun instrument klinkt. Ik bouw misschien geen kasteel met stenen maar wel een charmant, eigentijds huis van gestapelde keien.'

De jonge componist vroeg de amateurs te spelen met het eigen repertoire. Maten te knippen

en te herhalen, tonen langer aan te houden, liedregels te echoën. Ook aan het kinderkoor. 'Ze hoeven bijna niks nieuws te leren, als ze zich maar vrij voelen om creatief te reageren.'

In De Sjuut, waar de bekertjes van de kaartclub aan de muur en de Alaaf-borden boven de discolampen hangen, tonen dertigers, veertigers en vijftigers zich tijdens hun wekelijkse zangavond opvallend bereid en gedisciplineerd. Vier seconden rust na 'Waar ben' en vijf seconden stilte na 'ik'? Geen probleem. Straks met gezongen vragen op toeschouwers afstappen? Doen ze.

Er bestaat een term voor dit soort theater: *community art*, gemeenschapskunst. Internationaal de laatste jaren zeer in opkomst, mede door de behoefte (en de noodzaak) kunst terug te geven aan de samenleving die ervoor betaalt.

Gingras maakte vorig jaar in de kathedraal van Liverpool een *Carmina Burana* met twintig amateurdansers en het Liverpool Symphony Orchestra. 'Je hebt geloof in dit soort werk nodig. Je moet veel tijd investeren om een vertrouwensrelatie op te bouwen. Maar dan kun je ook iets bijzonders pikken uit de creatieve ziel die in bijna ieder mens huist.'

Net als toen zocht hij voor [*U bevindt zich hier*] naar dansers die bereid zijn hun bewegingsstijl op te rekken. Het laatste weekend voor de uitvoering monteert Gingras in de loods alle losse scènes door elkaar. Overal dansers en assistenten met stopwatches. Anderhalve minuut een trio van de stoere tai-chi'er Evert met de vloeiende oriëntaalse danseressen Nalia en Judith. Veertig seconden voor het geschuifel met geloken ogen van drie meisjes onder de tien aan de zijde van de heupwiegende salsa-danseres Renée, de soepele improvisator Wim en de lyrische Indiase Parveen. Gingras oogt rustig en trefzeker. 'Koffie, thee, warmte, koekjes', roept hij na twee uur.

Opvallend genoeg haakten juist de meest ambitieuze amateurgroepen gaandeweg het jaar af. Twaalfhoven: 'Die willen vooral laten zien hoe goed ze zijn. Ze konden er niet tegen dat het halverwege nog niet duidelijk was waar het naar toe ging.'

Toch merkte ook Gingras dat zijn werkwijze aanzienlijk verschilt van die van Twaalfhoven. Hij had liever gehad dat de muziek eerder klaar was om de dansers houvast te bieden. Twaalfhoven houdt juist alles graag open tot het laatste moment om zo flexibel mogelijk te zijn. Hun grootste zorg: als de ruim honderd muzikanten de vijftig dansers straks maar niet van de plateau's blazen. Er bestaat geen schuif die een overenthousiaste bigband zachter zet.

In het propere zaaltje van Dienstencentrum Zuilen blijkt zondagmiddag bijvoorbeeld de latin rumba van Twaalfhoven en Woltjer te snel voor de dertien bejaarde linedancers, al doen ze nog zo hun best hun voeten sexy en ontspannen te kruisen. 'Ik heb gezegd dat ze maximaal 70 beats per minuut aankunnen, geen 103. Dan moeten de muzikanten het maar langzamer spelen', beslist choreograaf Nicole Beutler, assistent van Gingras, die al vanaf oktober de linedancers begeleidt. 'Dames, niet naar beneden kijken, er ligt niks op de grond.'

Vijf optredens in twee dagen, dat wordt de climax van een jaar lang repeteren. Gingras hoopt dat Springdance aan nazorg doet voor de betrokkenen. En ze misschien vasthoudt voor een nieuw project volgend jaar. Maar hijzelf moet weer weg. Direct doorvliegen naar Ohio voor de Canadese tournee van *Cyp17*. Collega Twaalfhoven vertrekt diezelfde week naar Cyprus om daar in een zeven dagen een nieuwe

compositie te schrijven voor een professioneel orkest. Nieuwe stratenplannen gaan mee in de koffer. De culturele plattegrond van Utrecht mag dan worden gewist. ■

[*U bevindt zich hier*] van André Gingras en Merlijn Twaalfhoven (in het festival **Springdance**), za 23 (19u en 21 u) en zo 24 april (15u, 19u en 21u), Stadsschouwburg Utrecht.

Choreograaf André Gingras en componist Merlijn Twaalfhoven bij een repetitie van *[U bevindt zich hier]*.